

ሃይማኖት፣ እምነትና መታመን

ሃይማኖት

ሃይማኖት እግዚአብሔር ራሱን ለሰው ልጅ የገለጠው መግለጥ ነው። እግዚአብሔር ባሕርዩ ረቂቅ አኗኗሩ ምጡቅ ስለ ሆነ የሰውም ሆነ የመላእክት አእምሮ ተመራምሮ ሊደርስበትና ባሕርዩ እንዲህ ያለ ነው፣ አኗኗሩ ይህ ነው ወይም ይህን ይመስላል ሊለው የማይችል ነው። እርሱ በጊዜና በቦታ የማይወሰን ዘላቃለማዊና ምሉዕ ሲሆን ፍጥረት በሙሉ ደግሞ በጊዜና በቦታ የተወሰነ ስለ ሆነ ውስኑ የማይወሰነውን ሊያውቀውና በምርምር ሊደርስበት አይችልም።

ሆኖም ግን ምንም እንኳ እግዚአብሔር ባሕርዩና አኗኗሩ በራሱ ብቻ የሚታወቅ ረቂቅ አምላክ ቢሆንም እኛ ፈጽሞ የማናውቀውና ስለ እርሱ ምንም ፍንጭ የሌለን ሆነን እንድንቀር አልተወንም። ከቸርነቱ የተነሣ ዓቅማችን ሊረዳው በሚችለው መጠን ማንነቱን፣ ህላዌውን፣ ባሕርዩን፣ መግባቱን፣ ፈታሒነቱን፣ ፈቃዱን፣ ... እናውቅ ዘንድ በተለያየ መንገድ ገልጦልናል። ሃይማኖት የሚባለው ይህ እግዚአብሔር በራሱ ፈቃድ እናውቀው ዘንድ ስለ ራሱ የገለጠው መገለጥ ነው። ስለሆነም ሃይማኖት እግዚአብሔር ራሱን ለእኛ ያሳየበት መንገድ፣ የሰው ልጅ ሊቀበለው በሚችለው መጠን ስለ ራሱ ማንነት ለእኛ የገለጠው እውነታ ነው።

እግዚአብሔር አንድ ስለ ሆነ፣ ባሕርዩም የማይለወጥ ስለ ሆነ፣ ሃይማኖት (ይህ አምላክ ስለ ራሱ የገለጠው መግለጥ) አንድና የማይለወጥ ነው። ስለዚህም ሊኖር የሚችለው እውነተኛ ሃይማኖት አንድ ብቻ ነው። ብዙ ሃይማኖቶች አሉ

ማለት ግን ወይ እግዚአብሔር በተለያየ ጊዜ የተለያየ ነገር ይናገራል ማለትን፣ አለዚያም ደግሞ ባሕርዩ ይለዋወጣል ማለትን ያስከትላል፤ ሆኖም እነዚህ አስተሳሰቦች ለእግዚአብሔር ሊነገሩ ቀርቶ ሊታሰቡ የማይገባቸው ጸያፎች ናቸው፤ እርሱ በተለያየ ጊዜ እርስ በእርሱ የሚቃረን የተለያየ ነገር አይኖርምና፣ ባሕርዩም አይለዋወጥምና። መለወጥ የፍጡር ባሕርይ እንጂ በእግዚአብሔር ዘንድ መለወጥ የለም። ስለዚህ ሃይማኖት አንድ ብቻ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ “አንድ ጌታ፣ አንድ ሃይማኖት፣ አንዲት ጥምቀት” የሚለው ለዚህ ነው። ኤፌ. 4፡5

እምነት

እምነት እግዚአብሔር የገለጠውን እውነት (ሃይማኖት) አዎ፣ እውነት ነው፣ ትክክል ነው ብሎ “አሜን” ብሎ መቀበል ነው። እግዚአብሔር የሚገልጠው እውነት (ሃይማኖት) በሰው መቀበል ወይም አለመቀበል ላይ የተመሠረተ አይደለም፤ ምን ጊዜም እውነት ነውና። “ባናምነው እርሱ የታመነ ሆኖ ይኖራል፤ ራሱን ሊክድ አይችልምና” እንዳለ። 1 ጢሞ. 2፡13 እንዲሁም “የማያምኑ ቢኖሩ አለማመናቸው የእግዚአብሔርን ታማኝነት ያስቀራልን?” እንደ ተባለ። ዮሜ 3፡3

ነገር ግን ይህን እግዚአብሔር ስለ ባሕርዩ፣ ስለ መግባቱ በአጠቃላይ እኛ ልናውቀው የምንችለውን ያህል በአባታዊ ቸርነቱ የገለጠውን እውነት (ሃይማኖት) እውነት ነው ብለን ስንቀበለው እምነት ይሆናል። ይህ ማመንም ከእግዚአብሔር ዘንድ ዋጋ የሚያስገኝ እግዚአብሔርን ደስ የሚያሰኝ ይሆናል። ለምሳሌ እግዚአብሔር ከአብርሃም ዘር በመወለድ በዕፅ የተረገመውን ዓለሙን (የሰውን ልጅ በሙሉ) በዕፅ መስቀል ላይ በመስቀል ይባርከው ዘንድ ፈቃዱ ነበር። ይኸ የማይለወጥና የማይናወጽ የእግዚአብሔር ፈቃድ ነው።

እግዚአብሔር ይህን እውነት ለአብርሃም ሲገልጥለት፡ በዘጠና ዘጠኝ (99) ዓመቱ ልጅ እንደሚወለድና በእርሱ ዘርም አሕዛብ ሁሉ እንደሚባረኩ ሲነግረው ‘ሽምግያለሁ፡ ይህ እንዴት ይሆናል?’ ብሎ ሳይጠራጠር ስላመነ “አብርሃም አመነ፤ እምነቱም ጽድቅ ሆኖ ተቆጠረለት” ተባለ። ዘፍ. 15: 3-6

እንዲሁም ይኸ እግዚአብሔር እርሱ ባወቀ በመለኮታዊ ምክሩ የወሰነው፤ አስቀድሞ ለአዳምና ለሔዋን ገና ከገነት ሲወጡ የሰጣቸው ተስፋ፤ ኋላም ለአብርሃም የነገረው ተስፋ ዘመኑ ደርሶ የሚፈጸምበት ጊዜ ሲደርስ መልአኩ ቅዱስ ገብርኤል ወደ እመቤታችን ተልኮ ከሦስቱ አካላት አንዱ አካላዊ ቃል በተለየ አካሉ ከእርሷ ሰው ሆኖ በግብረ መንፈስ ቅዱስ እንደሚወለድ ነገራት። ይኸ ማንም ሰው ሊለውጠው ወይም ሊያስተባብለው ወይም ሊያሻሽለው የማይችለው የእግዚአብሔር አምላካዊ ውሳኔ (ቁርጥ ሃሳብ) (ነገረ ሃይማኖት) ነው።

እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ይኸን ነገር ስትሰማ ነገሩ ከዚያ በፊት ያልተደረገ፤ ከዚያም በኋላ የማይሆን ስለ ሆነ ግራ ቢገባት “እጅኑ ይከውነኒ ዝንቱ እንዘ ኢየሱምር ብእሴ - ወንድ ሳላውቅ ይህ እንዴት ይሆንልኛል?” ብላ ጠየቀች። መልአኩም ሊያስረዳት ሞከረ። ነገር ግን ማስረዳቱ ብዙም የማያስኬድ ስለ ሆነበት “እስመ አልቦ ነገር ዘይሰአኖ ለእግዚአብሔር - ለእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር የለምና” ብሎ ዘጋ። እመቤታችንም ነገሩ የእግዚአብሔር ፈቃድ ከሆነማ “ይኩነኒ በከመ ትቤለኒ - አንተ እንዳልከው ይሁንልኝ፤ ይደረግልኝ” ብላ የእግዚአብሔር ቁርጥ ሃሳብና ፈቃድ እንደ ተነገራት በእርሷ እንዲፈጸም ይሁንልኝ ብላ በፍጹም እምነት ተቀበለች። ይህ በእምነት “ይኩነኒ” ብላ መቀበሏም እግዚአብሔር ቃል በማኅፀኗ በተዋሕዶ

እንዲፀነሥ ምክንያት ሆኗል። የሔዋን እግዚአብሔርን አለማመን ከእግዚአብሔር መለየትንና ሞትን እንዳመጣብን የእመቤታችን ማመን ደግሞ እግዚአብሔር ባሕርያችንን ባሕርዩ አድርጎ ከእኛ ጋር እንዲሆን እና ሞትን የሚያስወግደው የሕይወት በር እንዲከፈትልን መነሻ ምክንያት ሆነን።

በአንጻሩ ደግሞ ለጌታችን መንገድ ጠራጊ ይሆን ዘንድ መንፈቀ ዓመት ተቀድሞ የሚወለደው የመጥምቁ ዮሐንስን የመወለድ ነገር በተመለከተ መልአኩ ገብርኤል ካህን ለነበረው ለዘካርያስ “ዘካርያስ ሆይ፤ ጸሎትህ ተሰምቶልሃልና አትፍራ፤ ሚስትህ ኤልሳቤጥ ወንድ ልጅ ትወልድልሃለች፤ ስሙንም ዮሐንስ ትለዋለህ ...” ሲለው በእምነት አልተቀበለም። ሉቃ. 1:13-17 ይልቁንም መልአኩን መልሶ “እኔ ሽማግሌ ነኝ፤ ሚስቴም በዕድሜዋ አርጅታለችና ይህን በምን አውቃለሁ?” አለው። 1:18 በእምነት ከመቀበል ይልቅ ማረጋገጫ ምልክት ጠየቀ። በዚህም ምክንያት ተግሣፅ ደረሰበት። እምነት እግዚአብሔር የሚሠራውን ሥራ፤ የገለጠውን እውነት እንደ ዘካርያስ ሳጠራጠሩና ምልክት ሳይሹ እንደ እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም በአግባቡ ተረድቶ አሜን፤ ልክ ነው፤ ለይኩን ለይኩን ብሎ መቀበል ነው።

በጸሎትና ነገረ ሃይማኖትን በሚናገሩ አንቀጾች መሀልም ሆነ መጨረሻ ላይ “አሜን” የሚለው ቃል የጸሎትና የእምነት መግለጫ ማሳረጊያ ሆኖ የሚነገረው ለዚህ ነው። ጸሎት ሲሆን ‘የተጸለየው ጸሎት ይሁንልን ይደረግልን’ ለማለት፤ የተነገረው ወይም የተነበበው ነገረ ሃይማኖት ሲሆን ደግሞ ‘አዎ፤ እኔም ይህንኑ አምናለሁ፤ የማምነው ይኸው ነው’ ለማለት ነው። ለምሳሌም ቅዱስ ጳውሎስ “ከእነርሱም (ከእስራኤላውያን) ክርስቶስ በሥጋ መጣ፤ እርሱም ከሁሉ

በላይ ሆኖ ለዘላለም የተባረከ አምላክ ነው፤ አሜን” ይላል።
ሮሜ 9:5 አሜን ማለቱ ከዚያ በፊት የተናገረውን - ‘ክርስቶስ ከሁሉ በላይ ሆኖ ለዘላለም የተባረከ አምላክ ነው’ -
የሚለውን አዋን፣ እውነት ነው፣ የእኔም እምነት ይኸው ነው እንደ ማለት ነው።

መታመን

መታመን ሲባል እግዚአብሔር የሰጠው ተስፋና የተናገረው ቃል ለእኔም ይሆንልኛል፣ ይደረግልኛል፣ እርሱ ያድነኛል ይመግበኛል ... ብሎ ሙሉ ተስፋንና ተአምኖን በእርሱ ላይ ማድረግ ነው። ቃሉ ከእምነት ጋር ተቀራራቢነት ያለው ቢሆንም በተለይ ግን በራሳችን ላይ የሚደርሱ ነገሮችን ለመቀበልና ለማሸነፍ በእግዚአብሔር ረዳትነትና አዳኝነት ላይ ያለንን የእምነት መጠን የሚገልጽ ነው። ለምሳሌም ሠለስቱ ደቂቅ በፊታቸው አስፈሪ የሆነ እሳት እየተንቀለቀለ እያዩ “የምናመልከው አምላካችን ከሚነደው ከእሳቱ እቶን ያድነን ዘንድ ይችላል፣ ከእጅህም ያድነናል፣ ንጉሥ ሆይ፣ እርሱ ባያድነን አማልክትህን እንዳናመልክ ላቆምከውም ለወርቁ ምስል እንዳንሰግድለት እወቅ” ብለው ወደ እሳቱ እስከ መግባት ድርሰው በእርሱ ታምነዋል። ዳን. 3:16-18

“ባያድነን እንኳ” ማለታቸው አዳኝነቱን ወይም የሚያድን መሆኑን የመጠራጠር ሳይሆን አንደኛ የእግዚአብሔር ፈቃድ እነርሱ በሰማዕትነት ሞተው እንዲያከብሩት ይሁን ወይም ሌላ ስላላወቁ፣ ሁለተኛ ደግሞ በኃጢአታቸው ምክንያት ሳያድናቸው ቢቀር ያላዳናቸው እርሱ ማዳን ስለማይችል ሳይሆን በእነርሱ ለማዳኑ የበቁ አለ መሆን ምክንያት ስለሚሆን ነው። ሆኖም አረማዊው ንጉሥ ናቡከደነፆር ይህን ሁሉ ቢነግሩት ስለማይገባው “ባያድነን እንኳ” የሚል ጨመሩለት፤ ከእሳቱ ባያድናቸው አምላካቸውን እግዚአብሔርን ማዳን የማይችል አድርጎ እንዳይረዳ

ለጥንቃቄ የተናገሩት ነገር ነው። ስለዚህ መታመን ሁለንተናችንን በእግዚአብሔር አዳኝነትና አባትነት ጥላ ሥር ማሳረፍ ነው።

ሃይማኖት እንዴት ተገኘ?

“ለቅዱሳን አንድ ጊዜ ፈጽሞ ስለ ተሰጠ ሃይማኖት እንድትጋደሉ እየመከርኋችሁ እጽፍላችሁ ዘንድ ግድ ሆነብኝ።” ይሁዳ 3

ሃይማኖት፡-

1) የተሰጠ፣ የተቀበልነው ነው።

እግዚአብሔር ሃይማኖትን ሰጠ፣ እኛ ደግሞ ተቀበልን። የእኛ ድርሻ መቀበል ነው። የሰው ልጅ ሃይማኖትን ይቀበላል እንጂ ሃይማኖትን ሊሠራ ወይም ሊያሻሽል አይችልም። ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ “የሰጠኸኝን ቃል ሰጥቻቸዋለሁና፣ እነርሱም ተቀበሉት።” በማለት የገለጸው ይህን ነው። ዮሐ. 17:8

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም ያመነውንና የያዘውን ሃይማኖት ከጌታ የተቀበለው መሆኑንና፣ ያን የተቀበለውንም በወንጌል ትምህርት እንዳወረሳቸው ለቆሮንቶስ ክርስቲያኖች ሲያሳስባቸው እንዲህ በማለት ገልጾላቸዋል፡- “ወንድሞች ሆይ፣ የሰበክሁላችሁን፣ ደግሞም የተቀበላችሁትን፣ በእርሱም ደግሞ የቆማችሁበትን፣ በእርሱም ደግሞ የምትድኑበትን ወንጌል አሳስባችኋለሁ፤ ... እኔ ደግሞ የተቀበልሁትን ከሁሉ በፊት አሳልፌ ሰጠኋችሁ።” 1 ቆሮ. 15:1-3 እንዲሁም ስለ ምሥጢረ ቁርባን ባስተማረበት አንቀጽ ላይ “ለእናንተ ደግሞ አሳልፌ የሰጠሁትን እኔ ደግሞ ከጌታ ተቀብያለሁና...” ብሏል። 1 ቆሮ. 11:23

ወልድ ዋሕድ መድኃኒታችንም “ሰዎች የሰውን ልጅ ማን

እንደ ሆነ ይሉታል?” ብሎ ደቀ መዛሙርቱን ጠየቃቸው። እነርሱም፦ “አንዳንዱ መጥምቁ ዮሐንስ፣ ሌሎችም ኤልያስ፣ ሌሎችም ኤርምያስ፣ ወይም ከነቢያት አንዱ ነው ይላሉ አሉት። እርሱም፦ እናንተስ እኔን ማን እንደ ሆንሁ ትላላችሁ? አላቸው። ስምዎን ጴጥሮስም መልሱ፦ አንተ ክርስቶስ የሕያው እግዚአብሔር ልጅ ነህ አለ። ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አለው፦ የዮና ልጅ ስምዎን ሆይ፣ በሰማያት ያለው አባቴ እንጂ ሥጋና ደም ይህን አልገለጠልህምና ብፁዕ ነህ። እኔም እልሃለሁ፣ አንተ ጴጥሮስ ነህ፣ በዚችም ዓለት ላይ ቤተ ክርስቲያኔን እሠራለሁ፣ የገሃነም ደጆች አይችሏትም።” ማቴ. 16:13-18

በሥጋና ደም አስተሳሰብ (በሰው ምርምርና ሐተታ) ሰዎች ስለ ጌታችን ሊሉት የሚችሉት ያን ጊዜ የነበሩት ሰዎች እንዳሉት ‘መጥምቁ ዮሐንስ፣ ወይም ኤልያስ ወይም ኤርምያስ ወይም ከነቢያት አንዱ ነው’ ከማለት ያለፈ ሊሆን አይችልም። ምክንያቱም ሰው ሆኖ እያየት አምላክነቱን መረዳት በሥጋና በደም አስተሳሰብ ሊደረስበት የሚችል ምሥጢር አይደለምና። ጴጥሮስ ግን የወልድ ዋሕድ ኢየሱስ ክርስቶስ ሰማያዊ አባቴ አብ የገለጠለትን ነገር - የኢየሱስ ክርስቶስን የአብ የባሕርይ ልጅነት - ስለ ተናገረ ጌታችን አመሰግነው፤ “ስምዎን ሆይ፣ በሰማያት ያለው አባቴ እንጂ ሥጋና ደም ይህን አልገለጠልህምና ብፁዕ ነህ” አለው።

መቼም ቢሆን በሃይማኖት እግዚአብሔር የገለጠውን ትተን በራሳችን አስተሳሰብና በሚመስለን መንገድ እንሂድ ካልን ወደ እውነተኛው ሃይማኖት ልንደርስ አንችልም። በሐዋርያት ዘመን ከነበሩት ዓይነት ሰዎች የተሻለ ነገር ልንል አንችልም። ከዚያ ለመውጣትና ጴጥሮስ የመሰከረውን ለመያዝ ከሥጋና ከደም አስተሳሰብ መለየት የግድ ይላል። ጌታችን “ከዓለም ለሰጠኸኝ ሰዎች ስምህን ገለጥሁላቸው።” ያለው ለዚህ

ነው፤ ስሙንም፣ ማንነቱንም ሊገባን በሚችለው መጠን የገለጠልን ራሱ ነው እንጂ ሃይማኖት የሰው ልጅ በምርምር የደረሰበት ግኝት አይደለም። ዮሐ. 17:6

2) ሃይማኖት የተሰጠው አንድ ጊዜ ነው - ለቅዱሳን “ለቅዱሳን አንድ ጊዜ ፈጽሞ ስለ ተሰጠ ሃይማኖት ...” ይሁዳ 3

ምግብናው እንደየ ዘመኑ ይለያያል፣ ይዘቱ ግን ያው አንድ ነው። ለምሳሌ ሕፃን ልጅ በሕፃንነቱ ወተትና ፍትፍት፣ ሲያድግ ደግሞ ጠንከር ያለ ምግብ ይሰጠዋል፣ የሰውነት ባሕርዩ ግን ያው አንድ ነው፣ አይለዋወጥም። ሃይማኖትም በዘመነ አበው፣ በዘመነ ኦሪት፣ በዘመነ ወንጌል የምግብናው ሁኔታ እንደየ ዘመኑ የሰዎች የመረዳት ዓቅምና ሁኔታ ቢለያይም ይዘቱ (ጭብጡ) ግን ያው አንድ ነው። “ከጥንት ጀምሮ እግዚአብሔር በብዙ ዓይነትና በብዙ ጎዳና ለአባቶቻችን በነቢያት ተናግሮ ሁሉን ወራሽ ባደረገው ደግሞም ዘመናትን በፈጠረበት በልጁ በዚህ ዘመን መጨረሻ ለእኛ ተናገረን” ያለው ይህን የሚገልጽ ነው። ዕብ. 1:1-2 የቅዱሳን መላእክት፣ የአበው ቀደምት የእነ አዳም፣ ኖሳ፣ አብርሃም፣ ሙሴ፣ ዳዊት፣ የነቢያት፣ ኋላም የሐዋርያትና የሰማዕታት፣ የጳውሎስና የሊቃውንት ሃይማኖት አንድ ነው።

ስለዚህ ሃይማኖት የተሰጠው አንድ ጊዜ፣ ያውም ፈጽሞ (ያለ መቀናነስና ያለ ቀረኝ) ስለ ሆነ ተሐድሶ ወይም ለውጥ አያስፈልገውም ማለት ነው። ሃይማኖትን ይቀበሉታል፣ ይጠብቁታል፣ ያወርሱታል እንጂ ላድሰው፣ ላሻሽለው አይባልም፤ እንዲያ ከሆነ መጀመሪያ የተሰጠው ሃይማኖት ሕፃናዊ ነበረበት፣ ወይም ምሉዕ አልነበረም ያሰኛል። እግዚአብሔር የሰጣት፣ አባቶቻችን ከእርሱ ተቀብለው ኖረውባት ለእኛ ያወረሱን ሃይማኖት ግን ፍጽምትና አንድ ጊዜ የተሰጠች ናት። ብልየት እርጅና የለባትም፣ ተሐድሶ ወይም

ማደስ የሚለው ቃል ብላሽና ለሃይማኖት ሊነገር የማይችል ጸያፍ ነው።

3) ሃይማኖት ተጋድሎ ያስፈልገዋል

በሃይማኖት ተጋድሎ የሚያስፈልገው በተሰጠን ሃይማኖት ለመጠቀም እና ለመጠበቅ ነው። ጌታችን “ከዓለም ለሰጠኸኝ ሰዎች ስምህን ገለጥሁላቸው። የአንተ ነበሩ፤ ለእኔም ሰጠሃቸው፤ ቃልህንም ጠብቀዋል።” ያለው ቃሉን መቀበል ብቻ ሳይሆን መጠበቅም እንደሚገባ ሲነግረን ነው። ዮሐ. 17:6 የተሰጠንን አጽንቶ ለመያዝና የሕይወትን አክሊል ለማግኘት እስከ ሞት ድረስ መጋደልና ታማኝነትን በተግባር ማስመስከር የግድ ይላል፤ “ኩን መሃይምነ እስከ ለሞት ወእሁበከ አክሊላ ሕይወት - እስከ ሞት ድረስ የታመንህ ሁን የሕይወትንም አክሊል እሰጥሃለሁ” ተብሏልና። ራእ. 2:10

እንዲሁም በሃይማኖት ለመጠቀምም ተጋድሎ ያስፈልጋል። እንዲሁ በማመን ብቻ መጠቀም አይቻልም፤ ባመኑት ለመጠቀም ተጋድሎ ያስፈልጋል። ቅዱስ ጳውሎስ እስራኤላውያን በደብረ ሲና ከራሱ ከእግዚአብሔር፤ ኋላም ከሙሴ በተደጋጋሚ የእግዚአብሔርን ቃል በጆሯቸው ቢሰሙም በሰሙት ለማመንና ባመኑትም ለመጠቀም ጥረት ስላላደረጉና ስላልተጋደሉ እንዳልተጠቀሙ ሲገልጽ እንዲህ ብሏል፡- “የሰሙት ቃል ከሰሚዎቹ ጋር በእምነት ስላልተዋሐደ አልጠቀማቸውም።” ዕብ. 4:2

ስለዚህ፡-

ሃይማኖትን

ይቀበሉታል፤

ይጠቀሙበታል

ይጠብቁታል

ያወርሱታል

ጸያፍ ነው።

3) ሃይማኖት ተጋድሎ ያስፈልገዋል

በሃይማኖት ተጋድሎ የሚያስፈልገው በተሰጠን ሃይማኖት ለመጠቀም እና ለመጠበቅ ነው። ጌታችን “ከዓለም ለሰጠኸኝ ሰዎች ስምህን ገለጥሁላቸው። የአንተ ነበሩ፤ ለእኔም ሰጠሃቸው፤ ቃልህንም ጠብቀዋል።” ያለው ቃሉን መቀበል ብቻ ሳይሆን መጠበቅም እንደሚገባ ሲነግረን ነው። ዮሐ. 17:6 የተሰጠንን አጽንቶ ለመያዝና የሕይወትን አክሊል ለማግኘት እስከ ሞት ድረስ መጋደልና ታማኝነትን በተግባር ማስመስከር የግድ ይላል፤ “ኩን መሃይምነ እስከ ለሞት ወእሁበከ አክሊላ ሕይወት - እስከ ሞት ድረስ የታመንህ ሁን፤ የሕይወትንም አክሊል እሰጥሃለሁ” ተብሏልና። ራእ. 2:10

እንዲሁም በሃይማኖት ለመጠቀምም ተጋድሎ ያስፈልጋል። እንዲሁ በማመን ብቻ መጠቀም አይቻልም፤ ባመኑት ለመጠቀም ተጋድሎ ያስፈልጋል። ቅዱስ ጳውሎስ እስራኤላውያን በደብረ ሲና ከራሱ ከእግዚአብሔር፤ ኋላም ከሙሴ በተደጋጋሚ የእግዚአብሔርን ቃል በጆሯቸው ቢሰሙም በሰሙት ለማመንና ባመኑትም ለመጠቀም ጥረት ስላላደረጉና ስላልተጋደሉ እንዳልተጠቀሙ ሲገልጽ እንዲህ ብሏል፡- “የሰሙት ቃል ከሰሚዎቹ ጋር በእምነት ስላልተዋሐደ አልጠቀማቸውም።” ዕብ. 4:2

ስለዚህ፡-

ሃይማኖትን

ይቀበሉታል፤

ይጠቀሙበታል

ይጠብቁታል

ያወርሱታል

እንጂ ማደስ፤ ማሻሻል በሃይማኖት የለም።

ዶግማ እና ቀኖና

ትምህርት ሃይማኖት (የሃይማኖት ትምህርት) በሁለት ይከፈላል። ይኸውም፦

1ኛ፦ ዶግማ

2ኛ፦ ቀኖና በሚል ነው።

ዶግማ ፦ ቃሉ የግሪክ ሲሆን ፍቺውም እምነት ማለት ነው።

ቀኖና፦ ደግሞ ቃሉ የግሪክ ሲሆን ሥርዓት ማለት ነው።

ከእነዚህ ከሁለቱ ዶግማ ወይም እምነት አይጨመርበትም፤ አይቀነስበትም፤ አይሻሻልም፤ ችግርና ፈተናም ቢመጣ እስከ ሞት ድረስ አጥብቀን የምንይዘው ነው። ለምሳሌ ያህል ይህን ዓለም ካለመኖር ወደ መኖር አምጥቶ የፈጠረ፤ ቢመረምር እንጂ የማይመረመር ሁሉን ቻይ አምላክ፤ የሚሰነው ነገር የሌለ ፈጣሪ፤ የሰማይና የምድር ባለቤት የሠራዊት ጌታ ሕያው እግዚአብሔር ነው።

እግዚአብሔር (ፈጣሪ) የአካል ሦስትነት አለው። በመለኮት፣ በመፍጠር፣ በሥልጣን፣ በአገዛዝ፣ በፈቃድ ግን አንድ ነው። በሦስትነቱ አብ፤ ወልድ፤ መንፈስ ቅዱስ ሲባል በአንድነቱ አንድ መለኮት አንድ እግዚአብሔር ይባላል። በአዳም ምክንያት ከመጣው የዘለዓለም ሞትና ከዲያብሎስ ባርነት ነጻ የወጣነው ከሦስቱ አካላት በአንደኛው አካል ማለትም በወልድ በኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ይህ ዶግማ ወይም እምነት ይባላል።

ቀኖና ግን በአምላካችን በኢየሱስ ክርስቶስ አምነው ያደጉ ክርስቲያኖች የሚመሩበት ሥርዓት ስለሆነ፤ በሃይማኖት

አባቶች ወይም በቅዱስ ሲኖዶስ አማካኝነት እንደጊዜው ሁኔታ የሚሻሻል በመሆኑ የሚጨመርበት፤ የሚቀነስለት ነው። ለምሳሌ ያህል እኛ ኦርቶዶክሳውያን የምንጠመቀው ሴት በሰማንያ ወንድ በአርባ ቀናችን ነው። የተወለዱ ሕጻናት ሴቷ ሰማንያ ወንዱም አርባ ቀን ሳይሞላቸው ቢታመሙና በሽታው አስጊ ከሆነ በ10፣ በ20፣ በ30...ቀናቸው መጠመቅ ይችላሉ ቀኖና ነው። በቤተ ክርስቲያናችን የቀዳስያን ብዛት መነሻው አምስት ነው። ምናልባት ከአምስቱ አንዱ፤ ሁለቱ፤ ሦስቱ ቢታጡና ሌላም ተፈልጎ እስከ መጨረሻ የማይገኝ ከሆነ ከአቅም በላይም የሆነ ችግር ከገጠመ ሁለቱ ወይም አንዱ ብቻ ቀድሶው ማቋረብ ይችላሉ። ቀኖና ነው። በቤተ ክርስቲያናችን ታቦት ሲከብር ቤተ ክርስቲያኑን የሚዞረው ሦስት ጊዜ ነው ችግር ካለ አንድ ጊዜ ብቻ ዑደት ተፈጽሞ ሊገባ ይችላል። ቀኖና ነው። ስለቀኖና (ስለሥርዓት) ቅዱስ ጳውሎስ በመልእክቱ እንዲህ ሲል ጽፏል።

1. «ነገር ግን ሁሉን በአግባብና በሥርዓት አድርጉ።»

1ኛ ቆሮ. 14፥40።

2. «ወንድሞች ሆይ በሠራንላቸው ሥርዓት ሳይሆን በተንኮል ከሚሄዱት ወንድሞች ሁሉ ትለዩ ዘንድ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ስም እናዝዛችኋለን። እኛን ልትመስሉ እንደሚገባችሁ እኛም በእናንተ መካከል ያለ ሥራ እንዳልኖርን ራሳችሁ ታውቃላችሁ» 2ኛተሰ. 3፥6-7» ቀኖና (ሥርዓት) የሚወሰነው በሃይማኖት አባቶች እንደሆነና ወንጌልን የሚስተምር ሰው ለሚያስተምራቸው ክርስቲያኖች በሃይማኖት አባቶች የተወሰነ ቀኖና ማስተማርና መሰጠት እንዳለበት መጽሐፍ ቅዱስ እንዲህ ሲል ያስረዳል።

በየከተማውም ሲሄዱ፥ ሐዋርያትና ቀሳውስት በኢየሩሳሌም

ያዘዙትን /የወሰኑትን/ ሥርዐት አስተማሯቸው። አብያተ ክርስቲያናትም በሃይማኖት ጸኑ ዕለት ዕለትም ቁጥራቸው ይበዛ ነበር።» ይላል የሐዋ. 16፥4-5። በዚህ የእግዚአብሔር ቃል መሠረት ቅዱስ ጳውሎስ ደርቤንና ልስጥራን በተባሉ ቦታዎች ለነበሩ ክርስቲያኖች ወንጌልን ከሰበከ በኋላ ሐዋርያት የወሰኑትን ቀኖና (ሥርዐት) እነደሰጣቸው እንረዳለን። ስለዚህ ቀኖና ወይም ሥርዐት ቤተክርስቲያንን ይጠቅማል እንጂ አይሳዳም። በመሆኑም ደግማንና ቀኖናን ወይም እምነትንና ሥርዓትን ጎን ለጎን ይዞ መጓዝ ሐዋርያትን መከተል ነው። እንግዲህ ሥርዐተ ቤተ ክርስቲያንን የሚቃወሙ ሰዎች ሁሉ፤ የሚቃወሙት በቀኖና (በሥርዐት) የሚመሩትን ክርስቲያኖች ሳይሆን የእግዚአብሔር ቃል የሆነ መጽሐፍ ቅዱስን በመሆኑ እንዳይሳሳቱ አደራ እንላለን።

ቅዱስ ትውፊት (Holy Tradition)

ትውፊት ማለት ስጦታ፣ ልማድ፣ ትምህርት፣ ወግ፣ ታሪክ፣ ሃይማኖት፣ ሥርዓት፣ ከጥንት ከአበው ሲያያዝ ሲወርድ፣ ቃል በቃል ሲነገር የመጣ ማለት ነው ጽርዓውያንም “ፓራዶሲስ” ይሉታል፤ አንድን ነገር እጅ በእጅ ለሌላ ሰው ማስረከብን ወይም ማቀበልንም ያመለክታል። ዕብራውያን ደግሞ “ማሳር - ማቀበል” እና “ቂብል - መቀበል” የሚሉ ቃላትን ይጠቀማሉ። በቤተ ክርስቲያናዊ ትርጓሜው ስንመለከተው፣ ትውፊት ማለት እግዚአብሔር ለሰው ልጆች በጠቅላላ በአበው፣ በነቢያት፣ በሐዋርያት፣ በጳጳሳት፣ በሊቃውንት፣ በካህናት በኩል የሚያስተላልፈው ሕያው (ሕይወትን የሚሰጥ) ቃል ማለት ነው። ይኸ ሕያው ቃል ቀደምት አበው ከእግዚአብሔር የተቀበሉትና ለቀጣዩ ትውልድ የሚያስተላልፉት፣ ቤተ ክርስቲያንም በየጊዜው እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ የምትጠቀምበት ሕያው ትምህርት ነው።

ክርስቲያናዊ ትውፊት (Christian Tradition) በብሉይ ኪዳን ከአበው ወደ መሳፍንት፣ ከመሳፍንት ወደ ነገሥት፣ ከነገሥት ወደ ነቢያት ሲተላለፍ ቆይቶ ኋላም በሐዲስ ኪዳን በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ትምህርት የተገለጠ፤ ከክርስቶስ ወደ ሐዋርያት፣ ከሐዋርያት ወደ ሐዋርያውያን አባቶች እና ወደ ተከታዮቻቸው ሰማእታት ከዚያም

ለሊቃውንት በአፍ (Oral) እና በመጽሐፍ (Written)

እየተሸጋገረ ሲወርድ ሲዋረድ እስከ ዘመናችንም የደረሰ የክርስትና ትምህርት ነው።

በቅዳሴያችን ጊዜ ቄሱ “ነዋ ወንጌል መንግሥት - መንግሥተ ሰማያትን የምትሰብክ አንድም ወደ መንግሥተ ሰማያት የምታገባ ወንጌል ይኸቺ ናት” ብሎ ለንፍቀ ካህኑ መስጠቱ፤ ንፍቀ ካህኑም “መንግሥቶ ወጽድቆ ዘአወፈየኒ አወፈይኩክ - ጌትነቱንና ቸርነቱን የምትናገር የሰጠኝን ወንጌልን ሰጠኹክ” ብሎ ለዲያቆኑ መስጠቱ ሐዋርያት ከሊቀ ካህናችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ወንጌልን ተቀብለው ለማስተማራቸው አምሳል ነውና ትውፊት ቅብብል፣ ውርርስ መኾኑን በግልጽ ያሳያል / ሥርዓተ ቅድሴ 10:53፣ አንድምታው/።

ትውፊት ሲባል ስላለፈ ነገር ብቻ የሚናገር፤ ነገር ግን በእኩኑ ሰዓት ምንም ሕይወት እንደሌለው ተደርጎ የሚታሰብ አይደለም። እኩንም ሕይወት ያለው ብቻ ሳይኾን ሕይወትንም የሚሰጥ ነው። ለምሳሌ ትንሽ ቆይተን በስፋት እንደምንመለከተው፤ መጽሐፍ ቅዱስ የቅዱስ ትውፊት አንድ አካል ነው። ነገር ግን ስላለፈው ነገር ብቻ የሚናገር አይደለም። እኩንም ሕይወትን የሚሰጥ ነው። ስለዚህ ትውፊትን መቀበል ያለፈውን ነገር የመጠበቅ ጉዳይ አይደለም ማለት ነው፤ የሕይወት ጉዳይ እንጂ። በሌላ አነጋገር የምንጠብቀው የሕይወት ጉዳይ እንደኾነ ስለሚገባን ነው ማለት ነው።

እግዚአብሔር በዚህ ቅዱስ ትውፊት ሲናገር ስላለፈው ነገር ብቻ ሳይኾን ስለእኩኑም ስለሚመጣውም ዘለዓለማዊ ሕይወት ነው። ትውፊትን ቅዱስ ብለን መጥራታችንም የመንፈስ ቅዱስ ጥበቃ ስለማይለየው፤ አንድም ከክርስቶስና ክርስቶስ አድርገን ከሚኖር ከቅዱሳን ስለተገኘ ነው /Georges Florovsky; Bible, Church, Tradition: An Eastern Orthodox View; Vol.I; pp 46/።

እንደ ኦርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ፤ እግዚአብሔር ከፍጥረት መዝሙሪያ አንሥቶ በጽሑፍም ያለ ጽሑፍም የገለጠውን እውነት የምናገኘው በቅዱስ ትውፊት ውስጥ ነው። በመኾኑም የተጻፈውና ያልተጻፈው ቅዱስ ትውፊት ለድኅነታችን የሚኾን የእግዚአብሔርን መገለጥ የያዘ ስለኾነ እኩል አስፈላጊ ነው።

መጽሐፍ ቅዱስ የቅዱስ ትውፊት አንዱ አካል ነው!!!

ምንም እንኳን መጽሐፍ ቅዱስ የመዝሙሪያውን ስፍራ የሚይዝ (የመዝሙሪያ ስፍራ ይይዛል ስንልም ካልተጻፈው ቅዱስ ትውፊት ይልቅ በቀላሉ ለስሕተት የማይጋለጥ በመኾኑ ነው። ምክንያቱም በቀኖና አንዴ ተወስኖ የቀረበ ነውና። በዚህም ያልተጻፈው ቅዱስ ትውፊት የሚመዘንበት ሚዛን ነው።) ቢኾንም፤ ከሌላው የትውፊት አካል ግን ተነጥሎ የሚታይ አይደለም።

መጽሐፍ ቅዱስ እንዲሁ ጽሑፍ አይደለም። ሊብራራና በሕይወት ሊተረጎም የሚገባው ነው። ይኸም የሚኾነው የእውነት ዓምድና መሠረት በምትኩን በቤተ ክርስቲያን ኹለንተናዊ ሕይወት ነው /1ኛ ጢሞ.3:15/። የሊቃውንት ቤተ ክርስቲያን መጻሕፍት ይኸን መጽሐፍ በስፋትና በጥልቀት የሚተረጎሙ እንጂ እንደ ተጨማሪ የሚታዩ አይደሉም። የቅዱሳኑ ገድላት በመጽሐፍ ቅዱስ የታዘዘውን እውነት በተግባር እንዴት እንደኖሩት የሚያሳይ ነው። ሌላ ወንጌል አይደለም ማለት ነው። ቅዱሳኑ ሥዕላቱ በኅብረት ቀለማትና በጥበባዊ መንገድ ነገረ እግዚአብሔርን ማንበብ ለማይችል ሰው የሚያብራሩ ናቸው። ቅዱሴው፣ ሥርዓተ ጸሎቱ፣ የምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን አፈጻጸሙ፣ ማዕጠንቱ፣ እና የመሳሰለው ኹሉ ሥርዓተ አምልኮው የሚፈጸምበት መንገድ ነው። ስለዚህ መጽሐፍ ቅዱስ እና ሌላው ቅዱስ ትውፊት ርስ በርሳቸው የሚደጋገፉ ናቸው። አንዳቸው አንዳቸውን የሚተረጎሙ እንጂ የሚጣረሱ አይደሉም። በመጽሐፍ ቅዱስ ያልተጻፈው ሌላው ቅዱስ ትውፊት ነው የሚሞላው። በመጽሐፍ ቅዱስ የተጻፈው እውነት ትክክለኛ ትርጉሙን የምናገኘው በሌላው ቅዱሱ ትውፊት ውስጥ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ከሰፊው የቤተ ክርስቲያን ትውፊት ዋና ዋናውን የያዘ እንጂ ብቻውን የቆመ አይደለም። ወንጌል ከመጻፉ በፊት የነበረውንም ኹሉን በጽሑፍ የያዘ አይደለም /ዮሐ.20:30-31/። ስለዚህ መጽሐፍ ቅዱስ ያለ ትውፊት ብቻውን ፍጻሜ የለውም፤ ሌላው ቅዱስ

ትውፊትም ያለ መጽሐፍ ቅዱስ መሠረት የለውም። በኦርቶዶክሳዊ አስተምህሮ ሌላውን ቅዱስ ትውፊት ከቅዱስ መጽሐፍ ጋር እኩል ሊቀበሉት የሚገባ የመለኮታዊ መገለጥ ምንጭ ነው ማለታችንም ከዚህ የተነሣ ነው።

ቅዱስ ትውፊት በዘመነ ብሉይ

ትውፊት የምእመናን የዘወትር ሕይወት ነው። በመኾኑም ትውፊት ሰው ከመፈጠሩ አንሥቶ የነበረ ነው። እግዚአብሔር አዳምን፡- “መልካምንና ክፉን ከሚያስታውቀው ዛፍ አትብላ፤ ከርሱ በበላህ ቀን ሞትን ትሞታለኽና” ብሎ ሲነግረው በጽሑፍ አልነበረም / ዘፍ.2:17/። አዳምና ሔዋን በገነት ለሰባት ዓመታት ሲኖሩ ይኸን ቅዱስ ትውፊት ጠብቀው ነው። እግዚአብሔርን ይቅርና፣ ሰይጣን እንኳን አዳምንና ሔዋንን ያታለላቸው በጽሑፍ አልነበረም፤ ቅዱስ ባልኾነውና ከራሱ ካመነጨው ሐሰት እንጂ /ዘፍ.3/። ቅዱሱ ትውፊት በአቤል በኩል ሲቀጥል፣ ዲያብሎስ ያስተዋወቀው ቅዱስ ያልኾነው ትውፊትም በቃየን በኩል ቀጥሏል። የአቤልና የቃየን ትውፊት ግን በቃል እንዲሁም በግብር እንጂ በጽሑፍ የወረሱት አልነበረም /ዘፍ.4/። ኄኖክ አካሔዱን ከእግዚአብሔር ጋር አድርጎ ሞትን ሳይቀምስ የሔደው በቅዱሱ ትውፊት ሥርዓት መሠረት ስለኖረ ነው። ኖኅ በዚያ ኅጢአት በነገሠበት ዘመን ጻድቅ

ኾኖ የተገኘው፥ ባልተጻፈው በቅዱሱ ትውፊት እንጂ ከእግዚአብሔር በጽሑፍ ያገኘው ነገር ስለነበረ አይደለም። ኖኅ ንጹሐንና ንጹሐን ያልኾኑትን እንስሳት ለይቶ ያወቀው በጽሑፍ አልነበረም። አብርሃም እግዚአብሔርን አምኖ ከቤተሰቡ ተለይቶ ሲወጣም በጽሑፍ አይደለም። ኖኅ፣ አብርሃም፣ ይስሐቅና ያዕቆብ ለእግዚአብሔር መሥዋዕት ይሠዉ ነበር። ነገር ግን በጽሑፍ የተሰጣቸው መመሪያ ስለነበረ አይደለም። ዮሴፍ በእግዚአብሔር ፊት ኅጢአት ማድረግ እንደማይገባ የተማረው ከቅዱስ ትውፊት በቃል እንጂ በጽሑፍ አይደለም። በአጠቃላይ፥ ሊቀ ነቢያት ሙሴ በ1500 ከክርስቶስ ልደት በፊት ተነሥቶ መጽሐፍ እስኪጽፍ ድረስ፥ የእግዚአብሔር ሰዎች ከ4000 ዓመታት በላይ ሲመሩ የነበረው በጽሑፍ ሳይኾን በቃልና በተግባር በሚገለጠው ቅዱስ ትውፊት ነበር።

ቅዱስ ትውፊት በዘመነ ሐዋርያት

በዘመነ ሐዱስ ያለውን ስንመለከትም፥ ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከሦስት ዓመት በላይ ሕዝቡን ደቀ መዛሙርቱን የነበረው በጽሑፍ አልነበረም። ቅዱሳን ሐዋርያትም ከጌታችንና ከመድኃኒታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ የተቀበሉት በወረቀት የተጻፈ ነገር አልነበረም። ወንጌላውያን ከጌታ በቃል ተምረው በተግባር አይተው ኋላ የሚጽፉትን እየዘሩ አስተማሩ እንጂ አስቀድመው ጽፈው ጠቅሰው አላስተማሩም።

እንጂ አስቀድመው ጽፈው ጠቅሰው አላስተማሩም።
መጻሕፍት መጻፍ የተዘመሩት፤ ቤተ ክርስቲያን በይፋ
ከተመሠረተች ከ8 ዓመታት በኋላ ነው (ከሐዲስ ኪዳን
መጻሕፍት መዝሙሪያ የተጻፈው መጽሐፍ የማቴዎስ
ወንጌል ሲኾን ይኸውም በ41 ዓ.ም. ላይ ነው)።
እስከዚህ ጊዜ ድረስ ቤተ ክርስቲያን ስትመራ የነበረው
በቃልና በተግባራዊ ምልልስ ሲተላለፍ በነበረው ቅዱስ
ትውፊት ነው። በሌላ አገላለጽ ወንጌል ከመጻፉ በፊት፤
ቤተ ክርስቲያን ወንጌልን በቅዱስ ትውፊት ታውቋለች።
ወንጌልን ስትኖረው ነበረች።

ከጌታችን ጋር ሦስት ዓመት ከሦስት ወር ከዋለበት
እየዋሉ፣ ካደረበት እያደሩ ሲያስተምር፣ ሲጸልይ፣ ሰዎችን
ሲያጽናና፣ ድውያነ ሥጋን በተአምራት ድውያነ ነፍስንም
በትምህርት ሲፈውስ፣ ሙታነ ሥጋንና ሙታነ ነፍስን
ሕይወት ሲሰጣቸው ዐይተዋል፤ ሰምተዋል። ሥርዓተ
ብሉይን አሳልፎ ሥርዓተ ሐዲስን ሲሠራ ተመልክተዋል።
ነገር ግን ይኸን ኹሉ በትውፊት ለተላውያነ ሐዋርያት
(Apostolic Fathers - ተላውያነ ሐዋርያት የሚባሉት
ከሐዋርያት በቀጥታ የተማሩ ክርስቲያኖች ናቸው።)
አስረከቡት እንጂ፤ እነርሱ ራሳቸው እንደነገሩን ኹሉንም
አልጻፉም። የጻፉት እጅግ ጥቂቱን ብቻ ነው /
ዮሐ.21:25፣ 1ኛ ዮሐ.1:1/። “እንድጽፍላችኋ
የምፈልገው ብዙ ነገር ሳለኝ በወረቀትና በቀለም
ልጽፈው አልወድም። ዳሩ ግን ደስታችኋ ፍጹም እንደኾነ

ወደ እናንተ ልመጣ አፍ ለአፍም ልነግራችኋ ተስፋ
አደርጋለኹ” እንዲል /2ኛ ዮሐ.12፣ 3ኛ ዮሐ.13-14/፤
እንኳንስ የጌታችን ይቅርና እነርሱ ራሳቸው ያስተማሩትን
ትምህርት ያደረጉትንም ተአምራት በሙሉ አልጻፉም።
በጽሑፍ የጻፉትም ቢኾን በቃል ያስተማርዋቸውን
ምእመናን እንዲጸኑበትና እንዳንድ ቢጽ ሐሳውያን
(ሐሰተኛ ወንድሞች) እውነቱን አዛብተው መጻፍ
ስለዘመሩ እንዳይታለሉ ለመጠበቅ ጥቂቱን ነው /
ሉቃ.1:2/። ዋናው መሠረታቸው ግን ከላይ
እንደገለጽነው በቃልና በተግባራዊ ሕይወት የተማሩት
ትምህርት ነው።

ስለዚህ ቅዱስ ትውፊት እያልነው ያለነው፤ እንዲኸ
ዓይነቱን በገቢርና በቃል ዕለት ዕለት በቤተ ክርስቲያን
ኹለንተናዊ ሕይወት የሚገለጠውና አንድ ጊዜ ለቅዱሳን
የተሰጠውን ሃይማኖት ነው /ይሁዳ ቁ.3/። ሐዋርያው
ቅዱስ ጳውሎስ ይኸን በማስመልከት ሲናገር እንዲኸ
ይላል፡- “ለእናንተ ደግሞ አሳልፌ የሰጠኩትን እኔ ከጌታ
ተቀብያለኹና” /1ኛ ቆሮ.11:23/። ከዚህ የሐዋርያው
ቃል እንደምንረዳው፤ ቅዱስ ትውፊት ማለት አንዳንድ
የተሳሳቱ ሰዎች እንደሚሉት የአሮጊቶች ተረት ተረት
ወይም ከሰው የተገኘ ውርስ ሳይኾን መለኮታዊ ስጦታ
እንደኾነ ነው። “ትጽኑ ዘንድ መንፈሳዊ ስጦታ
እንዳካፍላችኋ ላያችኋ እናፍቃለኹና” /ሮሜ.1:11/።

የቅዱስ ትውፊት ዋና ማዕከሉ ጌታችንና መድኃኒታችን

ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። በሌላ አገላለጽ ቅዱስ ትውፊት ወንጌል ነው። በዘመነ ብሉይ ቢነገር ይወርዳል ይወለዳል ብሎ ነው፤ በዘመነ ሐዲስ ቢነገር ደግሞ ወረደ ተወለደ ብሎ የምሥራችን ለትውልድ ኹሉ በቃልም፣ በገቢርም፣ በጽሑፍም የሚያውጅ ነው፤ ቅዱስ ትውፊት።

“ወንድሞች ሆይ! የሰበክኑላችኑን ደግሞም የተቀበላችኑትን በርሱም ደግሞ የቆማችኑበትን በርሱም ደግሞ የምትድኑበትን ወንጌል አሳስባችኋለኩ። በከንቱ ካለመናችኑ በቀር ብታስቡት በምን ቃል እንደ ሰበክኑላችኑ አሳስባችኋለኩ። እኔ ደግሞ የተቀበልኩትን ከኹሉ በፊት ሰጠኋችኑ” እንዲል /1ኛ ቆሮ.15:1/።

ቅዱስ ትውፊት በሊቃውንት አስተምህሮ

ሊቃውንተ ቤተ ክርስቲያንም ስለ ቅዱስ ትውፊት ምንነት እጅግ ሰፊ የኾነ ትምህርትን አስተምረዋል። ጥቂቶቹን ብቻ ለመጠቁም ያኽልም፡-

· “በትውፊት አርባዕቱ ወንጌልን አወቅኑ፤ እነርሱም እውነቶች ናቸው።” / Origen, (cc Fr. Tadros Y.

Malaty) Tradition and Orthodoxy, pp 18/

· “ሐዋርያት ‘በቃል በመናገርም እንጂ በጽሑፍ ብቻ እንዳላስተማሩ በቃላችንም ቢኾን ወይም

በመልዕክታችን የተማራችኑትን ወግ (ትውፊት) ያዙ’

በማለት ቅዱስ ጳውሎስ የተናገረው ቃል ያመለክታል።

ኹለቱም ማለት የተጻፈውና ያልተጻፈው ለትምህርት

ሃይማኖትና ለድኅነት አስፈላጊዎች ናቸው። ስለዚህ የቤተ ክርስቲያን ትውፊት መታመን የሚገባው መኾኑ እውነት ነው።” /ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ፥ 2ኛ ተሰ. 2፡ 15ን ሲተረጉም/

· “በቅድስት ቤተ ክርስቲያን ተጠብቀው ካሉት ትምህርተ ሃይማኖትና ስብከቶች አንዳንዶች በጽሑፍ፥ ሌሎች ግን በሐዋርያት ትውፊት የተሰጡ ናቸው። ኹለቱም ተመሳሳይ ሥልጣን አላቸው። ስለ ቤተ ክርስቲያን መቋቋም በጥቂቱም ቢኾን የሚያውቅ ሰው ይኸን ሊቃውም አይችልም። ያልተጻፉትን ልማዶች ኹሉ ተገቢ እንዳይደሉ በቁጥር ብንጥላቸው በጣም አስፈላጊ የኾኑ የወንጌል ክፍሎችን እናጣለን። ትምህርታችንም ባዶ ይኾናል።” /አውሳብዮስ ዘቂሳርያ፥ በእንተ መንፈስ ቅዱስ 27፡66/

· “በኢየሱስ ክርስቶስ የሚያምኑ ኹሉ በትእምርተ መስቀል እንዲያማትቡ የት ተጻፈ? በምንጸልይበት ጊዜ ፊታችንን ወደ ምሥራቅ ማዞር እንዳለብን የት ተጻፈ? ወይኑንና ኅብስተ ቁርባኑን እንዲለውጥልን መንፈስ ቅዱስን ስለመጠየቅ (ስለ ቅዳሴ) ማን ጻፈ? በዚህ መሠረት ወንጌል ወይም የሐዋርያት መጽሐፍ በጠቀሱት ብቻ አንወሰንም። በመስማትም የተማርነው ብዙ ነገር አለና።” /ዘኒ ከማኅ/

· “ለጥምቀት አገልግሎት ውኃን እንባርካለን። ተጠማቂውን ለመቀባት ዘይት እንባርካለን። ይኸ ኹሉ የት ተጻፈ? ይኸን የተማርነው በምስጢራዊው ትውፊት

አይደለምን? በሜርን እንድንቀባ የት ተጻፈ? ተጠማቂው 3 ጊዜ ብቅ ጥልቅ ማድረግ የት ተጻፈ? ከጥምቀት ጋር ግንኙነት ያላቸው ሌሎች ነገሮች፥ ሰይጣንንና መላእክቱን መካድ የት ተጻፈ?” /ዘኒ ከማኅ/

እንደዚሁም መሠረተ ሐሳቡ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ቢኖርም ስለ ሕፃናት ጥምቀት የሐዋርያት ትውፊት ነው። ስለ እመቤታችን ስለ ቅድስት ድንግል ማርያም ዕረፍትና ትንሣኤ እንዲሁም ፍልሰት የምናስተምረው ትምህርት ኹሉ ከሐዋርያት ትውፊት የተገኘ ነው።

መጽሐፍ ቅዱስን ስንተረጎም እንኳን የቅዱሳን አበውን አስተምህሮ የምንጠቅሰው የመጽሐፍ ቅዱስን ትክክለኛ ትርጉም የምናገኘው በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ብቻ ስለኾነ ነው። በዚሁ ዙርያ “ኦርቶዶክሳዊ ቅዱሳት መጻሕፍት አተረጓጎም ስልት” በሚል ርእስ በቀጣይ የምንመለስበት ይኾናል።

ቅዱስ ትውፊት፥ ቅዱስ ካልኾነው ትውፊት እንዴት ይታወቃል?

በቤተ ክርስቲያን ያለው ኹሉም በትውፊት የተገኘ ላይኾን ይችላል። እያንዳንዱ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚገኘው ነገርም የቤተ ክርስቲያኒቱ መሪ መንፈስ ቅዱስ የሰጣት ነው ማለት አይደለም። አንዳንድ ሰዎች ነገሮችን ልናገኝ እንችላለን። ነገር ግን እነዚህ ከሰው የኾኑ ነገሮች በራሳቸው ኅጢአት ወይም ስሕተት ላይኾኑ ይችላሉ። ይልቁንም ለዋናው የቤተ ክርስቲያኒቱ ቅዱስ

ትውፊት ማቀላጠፊያ ወይም ማስተላለፊያ መንገዶች ሊኾኑ ይችላሉ። ለምሳሌ ድምጽ ማጉያ፣ መቅረጽ ድምጽ፣ ሲዲ፣ ዲቪዲ፣ እና የመሳሰሉት መጥቀስ ይቻላል። ስለዚህ ዋናውን የቤተ ክርስቲያን ትውፊትና ጊዜአዊው ማቀላጠፊያውን ለይተን ልናውቅ ይገባናል።

ቤተ ክርስቲያን ማለት የክርስቲያኖች ጉባኤ እንደመኾኗ መጠን፣ እነዚህ ክርስቲያኖችም በተለያዩ ግብረ ዓለም ሊያዙ ስለሚችሉ ይኸን የዓለም ሥራ ይዘው ቢመጡና ግብራቸውን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ቢያሠርጹ፣ ይኸ ክፉ ግብር እንደ ቤተ ክርስቲያን ትውፊት ሊቆጠር አይገባውም።

በመኾኑም ለቅዱስ ትውፊት ቀናናዊ መመዘኛ እንዳለው ተረድተን ቅዱሱን ትውፊትና ቅዱስ ያልኾነውን ትውፊት ለይተን ልናውቅ ይገባናል /2ኛ ተሰ.2:15/። ትውፊት ኹሉ ከሐዋርያት ተያይዞ የመጣና ሐዋርያዊና ቤተ ክርስቲያናዊ ይዘት ያለው መኾን አለበት፤ ከጥንት ዝምሮ በየትም ቦታ፣ ኹልጊዜ በዓለም አቀፋዊት ቤተ ክርስቲያን የታመነ የተጠበቀና በተግባር ላይ የዋለ መኾን አለበት፤ በዓለም አቀፋዊት ቤተ ክርስቲያን ዘንድ መለወጥና መቋረጥ ያልተደረገበት መኾን አለበት።

እንደ ኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ ሃይማኖት የሚቀበሉት ተቀብለውም የሚኖሩት ለቀጣዩ ትውልድም ሳያፋልሱ የሚያስተላልፉት እንጂ በየጊዜው የሚጨመርበት ወይም የሚቀነስበት አይደለም።

የሚጨመርበት ወይም የሚቀነስበት አይደለም። በፕሮቴስታንቱ ዓለም ደግሞ ከካቶሊካውያን ፍጹም ተቃራኒ በመኾን ቅዱስ ትውፊትን አንቀበልም ይላሉ። መጽሐፍ ቅዱስ ብቻውን በቂ እንደኾነ ያስተምራሉ። ነገር ግን ይኸም ቢኾን ፍጹም የተሳሳተ ትምህርት ነው። አንድ ቀላል ምሳሌ እናንሣና ትምህርታቸው ምን ያኽል ስሕተት እንደኾነ እናሳይ። እሑድን እንደ ጌታ ቀን አድርገው ያከብራሉ። በብሉይ ኪዳን እንዲከበር የታዘዘው ግን ቅዳሜ ነው /ዘጸ.20:8/። ቅዳሜን ትተው እሑድን ማክበር ከየት አገኙት? ዳግመኛም የጌታችንን ልደት፣ ጥምቀት፣ ትንሣኤ እንዲኹም በዓለ ኃምሳ አብረዉን ያከብራሉ። ነገር ግን ይኸን በተመለከተ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ምንም አናገኝም። ሌላ ጥያቄ እንጨምር። ወደ ዓለም ኹሉ የተሰማሩት ሐዋርያት 12 መኾናቸውን ወንጌል ይነግረናል። ነገር ግን ኹሉም ጽሑፍ አልጻፉም። አላስተማሩም ማለት ግን አይደለም። ታዲያ ትምህርታቸው የት አለ? ትምህርታቸውን የምናገኘው በአንዲቱ ቤተ ክርስቲያን ኹለንተናዊ ሕይወት ውስጥ ብቻ ነው።

ስለዚህ ቅዱስ ትውፊት መቀበል ግድ ነው። ለምን? የትናንቱን የቤተ ክርስቲያን ኹለንተናዊ ሕይወት ወደ ዛሬ የሚያመጣ፣ ዛሬ ላይ ያለውንም ወደ ነገ የሚያሻግር ቅዱስ ትውፊት ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ “የርሱን ግርማ ዐይተን እንጂ በብልሐት የተፈጠረውን

“የርሱን ግርማ ዐይተን እንጂ በብልሐት የተፈጠረውን ተረት ሳንከተል የጌታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን ኃይልና መምጣት አስታወቅናችኋ” እንዳለ /2ኛ ጴጥ.1:16/ ቅዱስ ትውፊት ሲባል እንዲሁ ከሰው የተገኘ ተረት ተረት እንዳልኾነ ልንረዳ ያስፈልጋል። አለበለዚያ በትውፊት ያገኘነው መጽሐፍ ቅዱስም ተረት ተረት ማለታችን ነውና።

ዳግመኛም ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ “ወንድሞች ሆይ! በኹሉ ስለምታስቡኝና አሳልፌ እንደ ሰጠኋችኋ ወግን ፈጽማችኋ ስለ ያዛችኋ አመሰግናችኋለኩ” እንዳለን /1ኛ ቆሮ.11:2/ የመጽሐፍ ቅዱስ አባት ራሱ ቅዱስ ትውፊት እንደኾነ ልናውቅ ይገባናል። “Sola Scriptura - መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ” በሚለው የአንዳንዶች ስሕተትም ራሳችንንና ወንድማችንን ልንጠብቅ ይገባናል።

ሀልወተ እግዚያብሔር(የእግዚአብሔርን መኖር)

ሀልወተ ማለት ሀላው ከሚለው የግዕዝ ቃል የወጣ ሲሆን ትርጉሙም መኖር ማለት ነው። ስለዚህ ሀልወተ እግዚአብሔር ማለት የእግዚአብሔር መኖር አኗኗር የምንረዳበት ትምህርት ነው።

እግዚአብሔር የማይመረመር ረቂቅ፣ በዚህ ጊዜ ተገኝ የማይሉት ቀዳማዊ፣ በዚህ ጊዜ ያልፋል የማይሉት ድኃራዊ፣ ዓለምን ካለመኖር ወደ መኖር አምጥቶ የፈጠረ፣ ዳግመኛም ዓለምን ከመኖር ወደአለመኖር አሳልፎ የሚኖር ኃያል፣ ፈጥሮ የሚገዛ ጌታ ነው። ሰውን ጸድቅ ቢሉት ሐሰት፣ ሀብታም ቢሉት ድኅነት፣ ኃያል ቢሉት ድካም ይሰማዋል። እሱ ግን ሐሰት የሌለበት ጸድቅ፣ ድኅነት የሌለበት ባለጠጋ፣ ድካም የሌለበት ኃያል ነው።

“መጠኑ ይኸን ያክላል፤ መልኩ ይኸን ይመስላል” ብሎ ልክና መልክ ሊሰጠው አይችልም። ከነቢያት እስከ ሐዋርያት፣ ከሐዋርያት እስከ ሊቃውንተ ቤተ ክርስቲያንም ይኸን እንደ አንድ ቃል ተናጋሪ እንደ አንድ ልብ መካሪ ኾነው ተናግረዋል።

ለምሳሌ፡-

1. “የእግዚአብሔርን ጥልቅ ነገር ልትመረምር ትችላለክን? ወይስ ኹሉን የሚችል አምላክ ፈጽመክ ልትመረምር ትችላለክን? ከሰማይ ይልቅ ከፍ ይላል፤ ምን ልታደርግ ትችላለህ? ከሲኦልም ይልቅ ይጠልቃል፤ ምን ልታውቅ ትችላለህ? ርዝመቱ ከምድር ይልቅ ይረዝማል፤ ከባሕርም ይልቅ ይሰፋል፤” /ኢዮብ.11:7-11/።

2. “የእስራኤል አምላክ መድኃኒት ሆይ! በእውነት አንተ

ራስክን የምትሰውር አምላክ ነህ” /ኢሳ.45:15/።

3. “የእግዚአብሔር ባለ ጠግነትና ጥበብ ዕውቀቱም እንዴት ጥልቅ ነው፤ ፍርዱ እንዴት የማይመረመር ነው፤ ለመንገዱም ፍለጋ የለውም። የጌታን ልብ ያወቀው ማን ነው? ወይስ አማካሪው ማን ነበር? ወይስ ብድራቱን ይመልስ ዘንድ ለርሱ አስቀድሞ የሰጠው ማን ነው? ኹሉ ከርሱና በርሱ ለርሱም ነውና፤ ለርሱ ለዘላለም ክብር ይኹን፤ አሜን፤” /ሮሜ.11:33-36/።

4. “ብቻውን አምላክ ለሚኾን ለማይጠፋው ለማይታየውም ለዘመናት ንጉሥ ምስጋናና ክብር እስከ ዘላለም ድረስ ይሁን፤ አሜን፤” /1ኛ ጢሞ.1:17/።

5. “ርሱ ብቻ የማይሞት ነው፤ ማንም ሊቀርበው በማይችል ብርሃን ይኖራል፤ አንድ ሰው እንኳ አላየውም ሊያይም አይቻለውም፤ ለእርሱ ክብርና የዘላለም ኃይል ይኹን፤ አሜን፤” /1ኛ ጢሞ.6:16/።

6. “ሕሊናት የማይመረምሩትና (የሚረቅና) ያልተፈጠረ የፈጣሪን ምሥጢር እንደምን ማወቅ ይቻላል?” /ኑርኑርዮስ ገባሬ መንክራት፣ ሃይ.አበ.13:16/።

7. “መላዕክትና የመላዕክት አለቆች ኹሉ በየወገናቸው በየሥርዓታቸው ፍጡራን ከኾኑት ኹሉ ጋር አንድ ላይ በአንድነት ቢሰበሰቡ የእግዚአብሔርን ህላዌ በጥቂቱ ስንኳ ሊያገኙት አይችሉም” /ባስልዮስ ዘቂሣርያ፣ ሃይ.አበ.33:14/።

8. “እግዚአብሔር በሰው ልጅ ሕሊና አይመረመርም። የሰው አስተሳሰብ መለኮትንና ህላዌ መለኮትን መርምሮ ማወቅ

አይችልም። የመለኮት ህላዌ ከሰው ልጅ አስተሳሰብ የራቀ ነው። ከሐሳቦች ኹሉ ይልቅ በጣም ከፍ ከፍ ያለ ነው።” /ቴዎዶሮስ ዘዕንቆራ፣ ሃይ.አበ.53:2/።

9. “አንደበት የርሱን ነገር እንደሚገባ አድርጎ መናገር አይቻለውም። አፈ ሕሊና (የሕሊና አንደበት) ሊጠራው እዝነ ልቡናም (የልቡና ዠሮ) ሊሰማው አይቻለውም። አንደበትስ ተወውና ከርሱ የሚበልጥ ሕሊና ልብ እንኳ ከጌታ ነገር ማናቸውንም ማወቅ መረዳት አይቻለውም።” /ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ፣ የዕብራውያን መልዕክት ትርጓሜ፣ ድርሳን 2:6-9/።

10. “ሰው ሆይ! ፍጥረታት ለማይመስሉት በምን ታመሳስለዋለክ? የማይታሰበውንስ እንዴት አድርገክ ልታስበው ትቃጣለክ? በፍጡራን ሊያስተካክሉት የሚገባ አይደለም። በምንም በማናቸውም ስለ ግርማው በመብረቅ፣ ከፍተኛ ስለኾነው ብርሃኑ በፀሐይ፣ ስለ ልዕልናው በሰማይ፣ ስለ ስፋቱ በምድር፣ ስለ ጥልቀቱ በባሕር፣ እሳት ስለማቃጠሉ በእሳት፣ ስለ ርቀቱና (ረቂቅነቱና) ስለ ፍጥነቱ በነፋስ፣ ወይም በማናቸውም ቢኾን የእውነት አምላክን መለኮትነት ሊያስረዳ ይችላል ተብሎ አይታሰብም። ይኸ ለፍጥረት ያልተሰጠውና፣ በምንም በማናቸውም ኹኔታውን ለመረዳት አይቻልም። ስለዚህም ኹኔታውን ለመመርመር አይቻልም።” /ርቱዐ ሃይማኖት /።

11. “በመመርመር ያገኘው የለም፤ መርምሮ የሚያገኝክ የለም። በባሕርይክ መርምሮ የሚያውቅክ የለም። በርቀት (በረቂቅነትክ) አንተን ማየት የሚቻለው የለም፤ ባሕርይክን አንተ ታውቀዋለክ እንጂ፤” /ቅዱስ ዮሐንስ ወልደ ነጐድጓድ፣ 1:4-5/።

12. “በሕሊና ተመርምሮ የማይገኝ ረቂቅ ነው፤ በልቡና ተመርምሮ የማይገኝ ምጡቅ ነው። በተልዕኮ የሚኖሩ መላዕክት የማይመረምሩት በተሰጥሞ (በተመስጦ) የሚኖሩ ጸድቃን የማይመረምሩት ረቂቅ ነው።” /ቅዱስ ኤጲፋንዮስ፣ 1:6/።

“ፍጡር አስቦ ሊደርስበት አይችልም፤ መርምሮም ሊያውቀው አይችልም፤” ማለት ግን እግዚአብሔር የለም ማለት አይደለም። ወይም ደግሞ እግዚአብሔር ለሰዎች መገለጥን የማይወድ ዐይነ አፋር ነው ማለት አይደለም። ይልቁንም እግዚአብሔር ህላዌውን (መኖሩን) እንዲክ የሰወረው ስለ ብዙ ምክንያት ነው። ጥቂቶቹን ለመግለጥ ያኾናል፡-

1. እግዚአብሔር በእግዚአብሔርነቱ የማይወሰን፣ የፍጡራን የተፈጥሮ አቋም፣ ዐቅምና ችሎታ ግን የተወሰነ ወይም የተመጠነ ስለኾነ፤

በግዘፍ ያለና በችሎታው ውሱን የኾነው የሰው አቋም የማይታየውንና የማይወሰነውን መለኮታዊ ባሕርይን መጨበጥና መወሰን አይችልም። ይኸውም ሊቁ አባ ሕርያቆስ፡- “ይኸን ባሰብኩ ጊዜ ሕሊናዬ ወደ ላይ ሊወጣና ተሠውሮም ወጥቶ ሕያው የኾነ ጌታ የሚሠወርበት መጋረጃን ሊገልጥ ይፈቅዳል። ወዲያውም ከሚነድ እሳት ይፈራና የአየራት ግማሽ እንኳ ሳያጋምስ (ሳይደርስ) ይቀራል። ይኸን ባሰብኩ ጊዜም ሕሊናዬ በነፋስ ትከሻ ሊጫንና ወደ ምሥራቅና ወደ ምዕራብ፣ ወደ ሰሜንና ወደ ደቡብ፣ ወደ ዳርቻዎችም ኹሉ ሊበር ይፈልጋል። በኹሉም አከባቢና በኹሉም ዘንድ ሊጋልብ ይፈቅዳል። ዳሩ ግን መቀጠል ይሳነውና መዝመሪያ ወደነበረበት አቋም ይመለሳል” በማለት እንደመሰከረው ከዐቅምና ከችሎታ ማነስ የሚመጣ መሳን (አለመቻል) ነው /ቅዱስ ማርያም፣ ቁ.85-88/። ካለመቻላችን የተነሣ እግዚአብሔርን ስላለወቅነው ግን፣ አስቀድመን እንደተናገርን የለም እንለውም። ይኸውም አንድ

ማየት የተሳነው ሰው ፀሐይን ስላላያት የለችም እንደማይላት ማለት ነው። የእግዚአብሔርን ይቅርና የፍጡራንን ህላዌ ጨርሶ ሊመርምር የቻለ የለም፤ ደግሞም አይችልም። ስለ ፀሐይ ማን ያውቃል? ስለ ከዋክብት ማን ያውቃል? ሰው ስለነዚህ ማወቅ ካልተቻለው ስለ ፈጣሪያቸው እንደምን ማወቅ ይችላል? ስለነዚህ ይቅርና ስለ ገዛ ሕሊናው ምን ያውቃል? ስለ ገዛ ሕሊናው ማወቅ ካልቻለ ሕሊናን ስለ ፈጠረው እንደምን ይችላል?

2. ሰዎች ወድደውና ፈቅደው እንዲፈልጉት ፈቃዱ ስለሆነ፤

ለዚህም ሹላችንም ርሱን እንድንፈልግ የምንገደድበት አዕምሮ በልቡናችን ውስጥ አሳድሯል /ሮሜ.2:14-16/። የሥነ ፍጥረት ውበትና ሥርዓት እንዲሁም አቀማመጥ እየተመለከትን ይኸን ያደረገ ማን እንደሆነ እንድንመራመር የአዕምሮ ሕግ ሰጥቶናል። ለምሳሌ አንድ ሰው “አካላዊ አቋሜን ካለ መኖር ወደ መኖር ያመጣኹት እኔ ነኝ፤ እኔው ራሴ ራሴን ፈጠርኩ፤ ከሌላ ቦታ ይልቅ አኹን ባለኹበት ቦታ ለመኖር ራሴ መረጥኩ” ለማለት እስካልደፈረ ድረስ ፈጣሪውን ለመፈለግ ይገደዳል። እያንዳንዳችን ለአካላዊ አቋማችን አየር፣ ምግብ፣ ልብስ፣ ብርሃን፣ ጤና ማግኘት አለብን። ነገር ግን “እነዚህን አስፈላጊ ነገሮች ካለመኖር ወደ መኖር ያመጣኋቸው እኔ ነኝ” ለማለት እስካልደፈርን ድረስ ፈጣሪያችንን ለመመርመር እንገደዳለን። ዳግመኛም በሥጋችን የጤና ጉድለት፣ ረሃብ፣ ጥም፣ እርዛት፣ የተፈጥሮ መዛባት (ለምሳሌ ድርቅ፣ ውርጭ፣ በረዶ...)፣ እኛን የሚያጠቁ አውሬዎች ሲያስፈራሩንና ሲያስቃዩን እናያለን። በደመ ነፍሳችንም ጎዘን፣ ጭንቀት፣ መከራ፣ ሥቃይ፣ ፍርሐት፣ ኃፍረት፣ ውርደት፣ ጥቃት ይደርስብናል። በመንፈሳችንም የኃጢአተኝነት፣ የበደለኝነት፣ ለኃጢአታችን የሚከፈል ዕዳ እንዳለብን እናስባለን። “ከዚህ ሹሉ ማን ያስመልጠኛል? ማን ይታደገኛል?” ስንል ፈጣሪያችንን እንድንፈልግ እንገደዳለን። እነዚህ ከላይ የጠቀስናቸው ምሳሌዎች በጭራሽ የማንክዳቸው እውነቶች

ናቸው። ለዚህም ነው ሐዋርያው ጳውሎስ፡- “ምናልባትም እየመረመሩ ያገኙት እንደ ኾነ፤ እግዚአብሔርን ይፈልጉ ዘንድ በምድር ሹሉ ላይ እንዲኖሩ የሰውን ወገኖች ሹሉ ከአንድ ፈጠረ፤ የተወሰኑትንም ዘመኖችና ለሚኖሩበት ስፍራ ዳርቻ መደበላቸው። ቢኾንም ከእያንዳንዳችን የራቀ አይደለም” ያለው /ሐዋ.17:26-27/። ነገር ግን ሹሉም ሰው ፈጣሪውን አግኝቶታል ማለት አንችልም። ለዚህ ዋና ምክንያቱ ደግሞ ብዙዎች አስተሳሰባቸውን ከትክክለኛው መንገድ ይልቅ በአሳሳችና ቅያስ ጐዳና ስለለወጡ ነው። አንዳንዶች ምንም ማድረግ በማይችሉ ፍጥረታት ይደገፋሉ። አንዳንዶች በአዕምሮአቸው በፈጠሩት ሌላ ፈጣሪ (ያውም ኅሊናቸው ውስጥ ካልሆነ በቀር ህልውናና አቋም የሌለው) ይደገፋሉ። “እግዚአብሔር ስለ ገለጠላቸው፤ ስለ እግዚአብሔር ሊታወቅ የሚቻለው በነርሱ ዘንድ ግልጥ ነውና። የማይታየው ባሕርይ ርሱም የዘለዓለም ኃይሉ ደግሞም አምላክነቱ ከዓለም ፍጥረት ዝምሮ ከተሠሩት ታውቆ ግልጥ ኾኖ ይታያልና፤ ስለዚህም እግዚአብሔርን እያወቁ እንደ እግዚአብሔርነቱ መጠን ስላላከበሩትና ስላላመሰገኑት የሚያመካኙት አጡ፤ ነገር ግን በአሳሳቸው ከንቱ ኾኑ የማያስተውለውም ልባቸው ጨለመ” /ሮሜ.1:19-20/።

3. ሰው ሹሉ በአዳም በደል ምክንያት ትክክለኛ የማሰብ ችሎታው ስለተበላሸበትና ስለወደቀበት፤ ራሱም ከሰይጣን ገዢነት ሙሉ ለሙሉ ስላልተለቀቀ በተጣራ አዕምሮ እግዚአብሔርን ሊፈልግና ሊመረምር ዐቅም የለውም።

/br> ታዲያ የእግዚአብሔርን መኖር የምናውቀው እንዴት ነው? ምንም እንኳን ነባቤ መለኮት ቅዱስ ዮሐንስ “ጌትነትኅ በአንተ ዘንድ የተሠወረ ነው፤ አንተ በአንተ አለክ፤ ራስክን ለራስክ መጋረጃ አድርገክ ትኖራለክ። ራስክን በራስክ ትሠውራለክ” እንዳለው እግዚአብሔር ከሕሊናት (ከምናስበው) በላይ ቢኾንም፤ ጭራሽ ልናገኘው አንችልም ማለት ግን አይደለም /

ቅዳሴ ዮሐንስ ወልደ ነጐድጓድ፣ 1:13/። አስቀድመን እንደተናገርን ሰው ልቡናው ውስጥ በተቀመጠለት የመሻት አዕምሮው ተመርቶ ፈጣሪውን ቢፈልግ ያገኛል። ሊቃውንቱ “እግዚአብሔር በመሔድ አይገኝም፤ ቢፈልጉት ደግሞ አይታግም” ያሉትም ስለዚህ ነው /ቅዳሴ ሠለስቱ ምዕት፣ ገጽ 291፣ ቁ.11/። በመሔድ አይገኝም ማለት በሳይንስ፣ በመመራመር፣ በፍልስፍና፣ በሙከራ፣ በዳሰሳ አይገኝም ሲሉ ነው። ታዲያ እንዴት ነው የሚገኘው?

·እግዚአብሔር ራሱ ለሰው ከሚሰጠው የራሱን መገለጥ፤

ይኸውም “ሥጋና ደም ይኸን አልገለጸልኸም፤ ነገር ግን በሰማያት የሚኖር አባቴ ይኸን ገልጾልኸልና” እንዳለው ነው /ማቴ.16:17/። ፍጥረት ኹሉ ለርሱ የተፈጠረ ነውና፣ ፍጥረት እንዲያውቀውም ራሱን ይገልጥለታል ማለት ነው (ኹሉ ከርሱ፣ በርሱ፣ ለርሱ የተባለውም ይኸንኑ ነው)። አዳም /ዘፍ.3:9-10/፣ ኖሳ /ዘፍ.7:1/፣ አብርሃም /ዘፍ.18:27/፣ ሙሴ /ዘጸ.3:6/፣ ነቢያት /ኢሳ.6:1-6፣ ዕንባ.3:2/፣ ሐዋርያት የእግዚአብሔርን መኖር ያወቁት በዚህ መንገድ ነው፤ ራሱ ከሰጣቸው የራሱ መገለጥ፤ ቃል በቃል አነጋግሯቸዋል። ቅዱሳን መጻሕፍት እንኳን የተጻፉት በዚህ መንገድ ነው፤ በመገለጥ /2ኛ ጴጥ.1:19-20/። ልብ አምላክ ቅዱስ ዳዊት “የእስራኤል አምላክ ተናገረኝ” ይላል /2ኛ ሳሙ.23:2-3/፤ ነቢዩ ሳሙኤልም ይኸን መገለጥ ባገኘ ጊዜ “ባርያኸ ይሰማኸልና ተናገር” አለ /1ኛ ሳሙ.3:10/። ስለዚህ እግዚአብሔር ስለራሱ ካልገለጠ ማንም ሊያውቀው አይችልም። “የክርስትና ሃይማኖት የመገለጥ ሃይማኖት እንጂ ሰዎች በስምምነት ቃለ ጉባኤ ይዘው በጠረጴዛ ዙርያ ያጸደቁት አይደለም” የምንለውም ከዚህ አንጻር ነው።

·ከእግዚአብሔር ቃል፤

ሌላው እግዚአብሔርን የምናውቅበት መንገድ የራሱ እስትንፋስ

የኾኑና ፈቃዱን የገለጠባቸው ቅዱሳን መጻሕፍትን በማንበብ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ገና ሲዝምር “በመዝሙሪያ እግዚአብሔር ሰማይንና ምድርን ፈጠረ” በማለት የእግዚአብሔርን መኖር በመናገር ነው /ዘፍ.1:1/። “በፍጡራን ኹሉ ዘንድ ፈጣሪን የሚመስለው የለም። ከንግግር በላይ ነው። ለመመርመር የማይደፈር (የማይቻል) ነው። ይኸን ታላቅ ምሥጢርና አስደናቂ ሥራውን ያገኙ ዘንድ ከላይ ከታችም ፍጥረታት ኹሉ ማወቁን አይችሉም። ነገር ግን እኛን በምሕረቱ ስለማረን፤ ለእኛ ባለው ደግነት ለእኛ ባሳደረብን በእግዚአብሔር ጸጋ ብቻ ይኸን ዐወቅን። እንዲሁም ንጹሐን ከኾኑት አበው፣ ደጋግ ከኾኑ ነቢያት ልንረዳው ቻልን። የቅድስት ቤተ ክርስቲያንን እምነት ባስተማሩ በደጋግ መምህራን ትምህርትም ተረዳነው እንጂ፤” /የእስክንድርያው ሊቀ ጳጳስ ስኩትዩ፣ ሃይ. አበ. 110:13/። “ይኸ እንደምን ተደረገ አንበል። ቅዱሳን መጻሕፍት እንደተናገሩ ረቂቅ የኾነ የማይመረመር የመለኮትን ነገር ሳንጠራጠር እንመን እንጂ። አብ የማይማረመር ነው፤ ወልድም የማይመረመር ነው፤ መንፈስ ቅዱስም የማይመረመር ነው። ... እንደምን ኾነ በምን ሥራ ተደረገ ብለን እንመርምር። የፈጠረ ርሱ ነውና። ዕውቀትን ኹሉ ለእግዚአብሔር እንተው እንጂ የሚበልጠው ትእዛዝም በኦሪት በነቢያት በወንጌል በሐዋርያት ቃል እናምን ዘንድ ነው” /ቅዱስ አትናቴዎስ፣ ሃይ.አበ.28:39-41/።

·በሃይማኖት (በእምነት)፤

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ፡- “ያለ እምነትም ደስ ማሰኘት አይቻልም፤ ወደ እግዚአብሔር የሚደርስ እግዚአብሔር እንዳለ ለሚፈልጉትም ዋጋ እንዲሰጥ ያምን ዘንድ ያስፈልጓልና” እንዳለው /ዕብ.11:6/ እግዚአብሔር መንፈስ ስለኾነ፣ በመንፈሳዊ እጅ እንጂ በሥጋዊና ደማዊ እጅ (በሳይንሳዊ ምርምር) ልናውቀውና ልንዳስሰው አንችልም። እምነት ያስፈልጋል። ከትዕቢት፣ ከትምክሕት የነጻ ልቡና ያስፈልጋል። ተመስጦ ያስፈልጋል። ፆም ጸሎት ያስፈልጋል። ይኸን ስናደርግ

የእግዚአብሔርን መኖር በትክክል እናውቃለን። “አንተ ግን ታውቅ ዘንድ የምትፈልግ ከኾንህ የምድር አኗኗርክን ተው፤ ከዋክብትንና የሥርዓታቸውን አቀማመጥ ተሻገር። ከዚኽ ኹሉ በላይም ከፍ ከፍ ካልህ በኋላ የማይጨፈለቀውን አንዱን ልዩ ሦስትን በልቡናክ አስብ” /ቅዱስ ያሬድ፣ ድጓ ስብከት መኃትው/።

“እግዚአብሔርን ማወቅን ልንገልጽልህ፣ አንተም ለራስክ ልትመረምር ከወደድክ ሥጋዊ ደማዊ ግብርን ከአንተ አርቅ። ከምድራዊ ሥራ ራቅ፤ ከዓለማዊ ግብርም ተለይ። ሰማያዊ ነገርን አስብ፤ በፍጥነት የሚለዋወጡትንም ሰዓቶችን ዕወቅ። የከዋክብትን ጌጥ የሚያስደንቁትን ኹሉ ተው። ከምድር ያሉትንም ፍጥረታትን ተው። የሚመላለሱባቸውንም ሕግጋት ተው። የፀሐይንና የጨረቃን አስደናቂዎችን ከዋክብትን ኹሉ የተዋበና የሚያምር አከባቢያቸውን ኹሉ ለመረዳት ተጣጣር። የሚያስደንቅ ክበባቸውንና በየወገናቸው እንዴት እንደሚቀራረቡ ሲብለጩለጩ፣ ሲያብረቀርቁ ሲመላለሱ፣ በየጊዜው እርስ በርሳቸው እንዴት እንደሚቀራረቡና እንዴት እንደሚራራቁ ይኸን ኹሉ ለማወቅ መርምር። ይኸን ኹሉ መርምረክ ከተረዳክ በኋላ ከዚያው ወደ ሰማያት ከፍ ከፍ ብለክ ውጣና በዚያን ጊዜ በሕሊናክ ብቻ መንፈሳውያን ሠራዊት ወዳሉበት፣ ሰማያውያን መላዕክትና የዙፋን ቤቶች (ኪሩባውያን) ሥልጣናት አጋዕዝት ጌቶችና ኃይላት አለቆችና መኳንንት ወዳሉበት ደረጃና ቦታ መጥተክ ተመልከት። ከዚኽም በኋላ ይኸን ኹሉ ፍጥረታት ካለፍህ ወዲያ ሕሊናክም እነዚኽን ኹሉ አልፎ ወደላይ መውጣት ከቻልክ ከፍጡራን ኹሉ በላይ ወደሚኾን ነባቢ ወደኾነው የማይፋለስ ዙፋን በሚገኝበት በአርያም ላይ የልብክን ዐይኖች ከፍ ካደረግክ የማይታመም የማይደክም ፈጽሞ መለወጥ የሌለበትን የመለኮት ባሕርይ በዐዋቂ በንጹሕ ልቡና አስተውል” /ባስልዮስ ዘቂሣርያ፣ ሃይ.አበ.33:15-20/።

·በራዕይ፤

ይኸውም ለሐዋርያት በደብረ ታቦር፣ ለዮሐንስ ወንጌላዊ

በፍጥሞ ደሴት፣ ለቅዱስ ጳውሎስ በደማስቆ መንገድ እንደታያቸው ማለት ነው። እግዚአብሔር በራዕይ ሲገለጥም፣ ሰዎች ሊረዱት በሚችሉት መጠን መናገር እንጂ “እግዚአብሔር መልኩና ቁመቱ እንደዚያ ነው” ማለት አይደለም። ለምሳሌ እግዚአብሔር “ብርሃን ነኝ” ሲል ስለ አዕምሮአችን ደካማነት በብርሃን እንድንመስለው ስለፈቀደ እንጂ ከብርሃንም የሚያልፍ ነው። “ከነገር ኹሉ በፊት አስቀድሜ ለእግዚአብሔር ምንም ምሳሌ የለውም፤ በምንም በማናቸውም ሊመስሉት አይቻልም ብዬ በመናገር እዝምራለኩ። ልቡናዎቻችን ግን ደካማዎች ስለኾኑ በምሳሌ እንድንጠቀም ከፍለንም እንድንረዳ በነርሱ ልንመስለው ያስገድዱናል” /ሳዊሮስ ዘእስመናይን፣ ገጽ 142/።

·በሥነ ፍጥረት፤

ከትንጅ ዝምሮ እስከ ዝሆኑ፣ አዕምሮ ከሌለው ዝምሮ ከፍተኛ አዕምሮ እስካለው ፍጥረት ድረስ ኹሉም የእግዚአብሔርን መኖር ይመሰክራሉ። “እንስሶችን ጠይቅ ያስተምሩህማል። የሰማይ ወፎችን ጠይቅ ይነግሩህማል። ወይም ለምድር ተናገር ርሷም ታስተምርሃለኝ። የባሕር ዓሣዎችም ይነግሩሃል። የእግዚአብሔር እጅ ይኸን እንዳደረገ ከእነዚኽ ኹሉ የማያውቅ ማን ነው?” /ኢዮብ.12:7-9/። “ሊቀ ነቢያት ሙሴ በመጽሐፉ ስለ ሥነ ፍጥረት ይናገራል፤ ይኸውም ሥነ ፍጥረትና መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ምስክሮች ስለኾኑ ነው። ሥነ ፍጥረት ስለምንጠቀምበት መጽሐፍ ቅዱስ ደግሞ ስለምናነበው ስለ እግዚአብሔር መኖር ይመሰክራልናል። እነዚኽ ኹለቱም ዘወትር በኹሉም ስፍራ የሚገኙና የእግዚአብሔርን መኖር ለሚጠራጠሩ ሰዎች የሚገስጹ ናቸው” /St. Ephrem the Syrian, Hymns on Paradise 5:2/። “እግዚአብሔር ስለ ገለጠላቸው፣ ስለ እግዚአብሔር ሊታወቅ የሚቻለው በነርሱ ዘንድ ግልጥ ነውና። የማይታየው ባሕርይ ርሱም የዘለዓለም ኃይሉ ደግሞም አምላክነቱ ከዓለም ፍጥረት ዝምሮ ከተሠሩት ታውቆ ግልጥ ኾኖ ይታያልና፤” /ሮሜ.1:19/። ልበ አምላክ ቅዱስ ዳዊትም፡-

ይታያልና፤” /ሮሜ.1:19/። ልቦን አምላክ ቅዱስ ዳዊትም፡-
“ሰማያት የእግዚአብሔርን ክብር ይናገራሉ፤ የሰማይም ጠፈር
የእጁን ሥራ ያወራል፤” ብሏል /መዝ.19:1/።

·በታሪክ አስረጃነት፤

የሰው ልጅ ወደዚኾች ምድር ከመጣበት ዘመን አንሥቶ በፈጣሪ
የማያምን እንደሌለ የተረጋገጠ ነው። ምናልባት ፈጣሪውን
በትክክል ላያውቀው ይችል እንደሆነ እንጂ፤ ከርሱ ውጪ ሌላ
ኃይል እንዳለ ግን ያምናል። ፍልስፍናው፣ የፖለቲካው ርዕዮቱ፣
አላህ፣ ድንጋዩ፣ ሰይጣን፣ ወንዙ አምላክ ነው ብሎ ሊያምነው
ይችላል። ይኸን አስቀድመን እንደተናገርነው፡ (እግዚአብሔር)
ርሱን እንዲፈልጉ የሚገደዱበት አዕምሮ በልቡናቸው ውስጥ
ስላሳደረ ነው። በየትኛውም ዓይነት ኹኔታ ውስጥ ይኹን ሰው
አደጋ ሲደርስበት ፍርሐት ይይዟል፤ ረዳት ይፈልጋል። ይኸ ርዳታ
እንዲያደርግለት የሚፈልገው ኃይልም እግዚአብሔር ነው።

የእግዚአብሔር ባሕርይ

እግዚአብሔር በመለከኮታዊ ክብሩ ለዘላለም የሚኖር
ረቂቅ አምላክ ነው። ሰውም እግዚአብሔርን ለማወቅ ያለው
ችሎታ እጅግ ውስን ነው። በመሆኑም የእግዚአብሔርን
ባሕርይ ለመመርመር አይችልም። 1ኛ ቆሮ 13÷12 ነገር ግን
የአምላክን ባሕርይ በሚረዳን መልኩ እንመለከታለን።

የእግዚአብሔርን ባሕርይ የሚገልጡ አሥር ነገሮች

·እግዚአብሔር መንፈስ ነው

እግዚአብሔር መንፈስ መሆኑ በሕዋሳታችና አማካይነት
ዳሰን ልናውቀው የማንችል ረቂቅ ነው። እግዚአብሔር
መንፈስ ነው ስንል ዝርው ብትን ነው ማለት አይደለም። ረቂቅ
መንፈሳዊ አካል ያለው ነው። ለግዙፍ አካል መሥፈርት
የሚሆኑት እንደመጠን፣ ትልቅነት፣ ክብደት የመሳሰሉት
ለእግዚአብሔር አይሆኑም። ረቂቅ አምላክ ነው። ዮሐ
4÷24፣ 2ኛ ቆሮ 3÷17፣ ት.ኢሳ 40÷18

·እግዚአብሔር ዘላለማዊ ነው

እግዚአብሔር ዓለም ከመፈጠሩ በፊት ያለ ከመፈጠርም
በኋላና ዓለምን ካሳለፈም በኋላ የሚኖር አምላክ ነው።
ስለዚህ እግዚአብሔር በዘመናት የማይቆጠር መጀመሪያና
መጨረሻ የሌለው ዘላለማዊ ነው። የጊዜና የዘመናት
ፈጣሪ እርሱ ነው። በጊዜ የሚወሰን ለመገኘቱ ምክንያት
ያለው ፍጡር ብቻ ነው። መዝ 11 ÷24 መዝ 89÷2 ፣ መዝ
144÷13 ፣ ት.ኢሳ 44÷6፣ ራዕይ 1÷8

·እግዚአብሔር ሁሉን ቻይ /ከሃሌ ኩሉ/ ነው

እግዚአብሔር ሁሉን ቻ ክፍዎችን የመታገስ ባሕርይ ያለው

አምላክ ነው። ስለሆነም የሚሳነው ነገር የለም። ዘፍ 18÷14 ፣ መዝ 134÷6 ፣ ት.ኤር 32÷17 ፣ ማቴ 19÷26 ፣ ሉቃስ 1÷37 ፣ ሉቃስ 18÷27

·እግዚአብሔር አይለወጥም

እግዚአብሔር በውሳኔው የሚጸና፣ ያለውን የሚያደረግ፣ የተናገረውን የሚፈጽም፣ በውሳኔውም እንደሰው የማይጸጸት አምላክ ነው። ቃል ኪዳንን የሚጠብቅ ጸድቅ የባሕርይ አምላክ ነው። ዘኁ 23÷19 ፣ ሚል 3÷6 ፣ ማቴ 24÷35፣ ሮሜ 11 ÷29

·እግዚአብሔር በሁሉ ሙሉ /ምሉዕ በኩለሄ/ ነው።

እግዚአብሔር በዓለም ሁሉ ሙሉ ነው። ከዚህ አለ ከዚያ የለም ፤ ወይም ከዚያ አለ ከዚህ የለም አይባልም። በሰማይ ይኖራል በመባሉም ስለ ክብሩና ስለ ልዕልናው ነው። ኤር 23÷23 ፣ መዝ 2÷4 ፣ ማቴ 5÷34 ፣ የሐ 3÷13። እርሱ በቦታ አይወሰንም። መዝ 138÷5 ፣ መዝ 77÷18

·በመለኮታዊ ጥበቃው

በእርሱ ፈቃድ፣ ከእርሱ ትእዛዝ ወይም በእርሱ ጥበቃ ካልሆነ በቀር የሚሆን የሚደረግ የሚደርስ ነገር የለም። ሁሉ በእርሱ ጥበብ ይሆናል፤ ይደረጋል። በአጋጣሚ፣ በእድል፣ በስምምነት፣ ወይም በግምት የሚሆን ነገር የለም። ማቴ 10 ÷30

·እግዚአብሔር ሁሉን አዋቂ ነው

እግዚአብሔር ሁሉን አዋቂ ነውና ከእርሱ የተሰወረ ነገር የለም። ያለፈውንና ያሁኑን የሚመጣውን ያልተነገሩ ሀሳቦችንና ቃላትን ተግባራትን ከመሆናቸው አስቀድሞ ያውቃል። መዝ 93÷8 ፣ መዝ 138÷1 ፣ ማቴ 15÷13 ፣ የሐዋ.ሥራ 2÷3 ፣ ሮሜ 11÷33 ፣ ዕብ 4÷13

·እግዚአብሔር ሁሉን አዋቂ ነው

እግዚአብሔር ሁሉን አዋቂ ነውና ከእርሱ የተሰወረ ነገር የለም። ያለፈውንና ያሁኑን የሚመጣውን ያልተነገሩ ሀሳቦችንና ቃላትን ተግባራትን ከመሆናቸው አስቀድሞ ያውቃል። መዝ 93÷8 ፣ መዝ 138÷1 ፣ ማቴ 15÷13 ፣ የሐዋ.ሥራ 2÷3 ፣ ሮሜ 11÷33 ፣ ዕብ 4÷13

·እግዚአብሔር ቅዱስ ነው

እግዚአብሔር ቅዱስ ነውና በሥራው ሁሉ ክፋትና ርኩሰት የለበትም። ንጹህና ፍጹም ደግ ነው። እውነተኛ ፈራጅ ነው። ምህረቱ የበዛ ታጋሽ ለቁጣም የዘገየ እንዲሁም ፍጥረቱን የሚወድና ጸጋውን ያጎናጸፈ ነው። እርሱ ቅዱስ እንደሆነ ፍጥረቱም ቅዱስ እንዲሆን ይፈልጋል። ዘሌ 11÷44 ፣ 1ኛ ሳሙ 2÷2 ፣ ዘሌ 19÷2 ፣ 1ኛ ጴጥ1÷16

·እግዚአብሔር ፍጹም ነው

እግዚአብሔር ደግነቱ ፣ ቅዱስነቱ ፣ ፍቅሩ ፣ ርኅራኄው ፣ ትክክለኛ ፍርዱ ፣ ጸጋውና እንዲሁም ለፍጥረቱ የሚያደርገው ጥበቃ ነው።

·የማንም እርዳታ አያስፈልገውም

ፍጥረታት የተፈጠሩት በእግዚአብሔር ቃል ሲሆን እርሱ የማንም እርዳታና ድጋፍ አያስፈልገውም። በመለኮታዊ ክብሩ ቅድመ ዓለም የነበረ በማዕከለ ዓለም ያለ፤ ድኅረ ዓለምን አሳልፎ የሚኖር ነው። ዘፍ 1÷3 ፣ ሮሜ 11÷34 ፣ ት.ኢሳ 40÷13 ፣ የሐዋ.ሥራ 17÷24